КОЛОКВИЈУМ ИЗ ЕЛЕКТРОМАГНЕТИКЕ (ОТ)

14. мај 2011.

Напомене. Колоквијум траје 150 минута. Није дозвољено напуштање сале 90 минута од почетка колоквијума. Писати искључиво хемијском оловком. Дозвољена је употреба само овога папира и вежбанке, који се морају заједно предати. Дозвољена је и употреба непрограмабилних калкулатора. Питања радити искључиво на овоме папиру, а задатке искључиво у вежбанци. Коначне одговоре на питања и тражена извођења уписати у одговарајуће кућице, уцртати у дијаграме или заокружити понуђене одговоре. Одговори без извођења се неће признати. Свако питање носи по 5 поена, а задатак по 20 поена.

Попунити податке о кандидату у следећој таблици. Исте податке написати и на омоту вежбанке.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ		Укупно поена
Индекс година/број	Презиме и име	
/		

ПИТАЊА				ЗАДАЦИ	
1	2	3	4	1	2

ПИТАЊА

1. Две паралелне квадратне металне плоче налазе се у ваздуху на међусобном растојању d које је много мање од дужине странице плоча. Једна плоча је на константном потенцијалу V_1, а друга плоча на константном потенцијалу V_2. У простору између плоча постоји запреминско наелектрисање константне густине ρ. Решавањем Поасонове једначине одредити израз за потенцијал између плоча. Занемарити ефекте крајева плоча.

2. Полазећи од основних једначина за стационарно струјно поље, доказати да густина слободног наелектрисања у линеарној нехомогеној средини у којој постоји стационарно струјно поље у општем случају није једнака нули.

3. У коцки са слике постоји заостала магнетизација чији је вектор дат изразом $\mathbf{M} = M_0\left(\frac{a}{a+y}\mathbf{i}_x + \frac{x}{a+x}\mathbf{i}_y\right)$, где је M_0 константа. Одредити Амперове струје коцке.

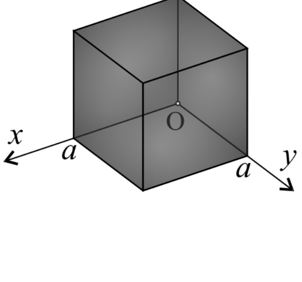

4. (а) Написати потпуни систем диференцијалних једначина за квазистационарно електромагнетско поље у вакууму. (б) Полазећи од тих једначина извести једначину континуитета**.**

(а)	(б)

ЗАДАЦИ

1. У лопти од диелектрика полупречника a, приказаној на слици, постоји заостала поларизација. Вектор поларизације је дат изразом $\mathbf{P} = P_0 \dfrac{r}{a} \mathbf{i}_r$, где је P_0 константа, r одстојање од центра лопте и $\mathbf{i}_r$ јединични вектор у радијалном правцу сферног координатног система чији је координатни почетак у центру лопте. Лопта се налази у ваздуху. Одредити изразе за: (а) расподелу запреминског и површинског везаног наелектрисања, (б) вектор електричног поља у произвољној тачки у лопти и изван ње и (в) електростатички потенцијал у лопти и ван ње у односу на референтну тачку у бесконачности.

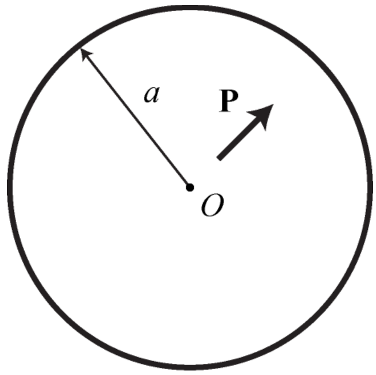

2. Шупаљ цилиндар унутрашњег полупречника a, спољашњег полупречника $b > a$ и висине $2b$, начињен је од материјала пермитивности $\varepsilon = \varepsilon_0 \left(1 + \dfrac{z^2}{2b^2}\right)$ и специфичне проводности $\sigma = \sigma_0 \dfrac{b}{z}$, где је z одстојање од доњег базиса. Цилиндар се налази у вакууму. Базиси цилиндра су пресвучени танким слојем савршеног проводника и прикључени жичаним проводницима на временски константан напон U (као на слици). Одредити изразе за: (а) проводност цилиндра, (б) јачину струје I у прикључним проводницима и (в) запреминску густину слободног наелектрисања у цилиндру.

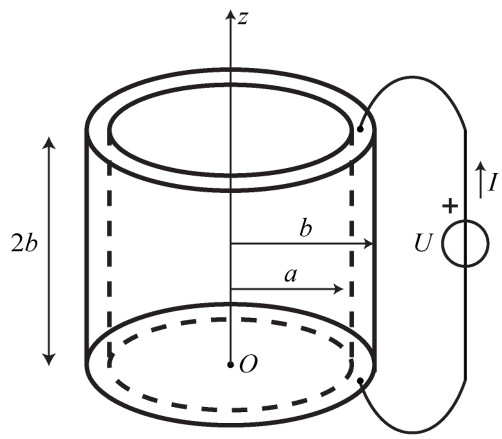

Напомена

Дивергенција у цилиндричном координатном систему гласи $\operatorname{div} \mathbf{A} = \dfrac{1}{r}\dfrac{\partial (A_r r)}{\partial r} + \dfrac{1}{r}\dfrac{\partial A_\phi}{\partial \phi} + \dfrac{\partial A_z}{\partial z}$.

Дивергенција у сферном координатном систему гласи $\operatorname{div} \mathbf{A} = \dfrac{1}{r^2}\dfrac{\partial}{\partial r}\left(A_r r^2\right) + \dfrac{1}{r \sin\theta}\dfrac{\partial}{\partial \theta}\left(A_\theta \sin\theta\right) + \dfrac{1}{r\sin\theta}\dfrac{\partial A_\phi}{\partial \phi}$.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА И РЕШЕЊА ЗАДАТАКА СА КОЛОКВИЈУМА ИЗ ЕЛЕКТРОМАГНЕТИКЕ (ОТ), ОДРЖАНОГ 14. МАЈА 2011. ГОДИНЕ

ПИТАЊА

1. (а) $V(x) = -\dfrac{\rho_0}{2\varepsilon_0}x^2 + \left(\dfrac{\rho_0}{2\varepsilon_0}d + \dfrac{V_2 - V_1}{d}\right)x + V_1$, где је x-оса нормална на плоче, $x = 0$ на месту плоче потенцијала V_1 и $x = d$ на месту плоче потенцијала V_2.

2. $\rho = \operatorname{div}\left(\dfrac{\varepsilon}{\sigma}\mathbf{J}\right) = \mathbf{J}\cdot\operatorname{grad}\dfrac{\varepsilon}{\sigma}$.

3. $\mathbf{J}_{\mathrm{A}}(x,y,z) = M_0\left(\dfrac{a}{(a+x)^2} + \dfrac{a}{(a+y)^2}\right)\mathbf{i}_z$ $\quad \mathbf{J}_{\mathrm{sA}}(x=0,y,z) = 0$, $\quad \mathbf{J}_{\mathrm{sA}}(x=a,y,z) = -\dfrac{M_0}{2}\mathbf{i}_z$, $\quad \mathbf{J}_{\mathrm{sA}}(x,y=0,z) = -M_0\,\mathbf{i}_z$, $\mathbf{J}_{\mathrm{sA}}(x,y=a,z) = \dfrac{M_0}{2}\mathbf{i}_z$, $\mathbf{J}_{\mathrm{sA}}(x,y,z=0) = M_0\left(-\dfrac{x}{a+x}\mathbf{i}_x + \dfrac{a}{a+y}\mathbf{i}_y\right)$, $\mathbf{J}_{\mathrm{sA}}(x,y,z=a) = M_0\left(\dfrac{x}{a+x}\mathbf{i}_x - \dfrac{a}{a+y}\mathbf{i}_y\right)$.

4. (а) $\operatorname{rot}\mathbf{E} = -\mu_0\dfrac{\partial\mathbf{H}}{\partial t}$, $\operatorname{rot}\mathbf{H} = \mathbf{J}$, $\operatorname{div}\mathbf{E} = \dfrac{\rho}{\varepsilon_0}$, $\operatorname{div}\mathbf{H} = 0$. (б) $\operatorname{div}(\operatorname{rot}\mathbf{H}) = \operatorname{div}\mathbf{J} \Rightarrow \operatorname{div}\mathbf{J} = 0$.

ЗАДАЦИ

1. (а) $\rho_{\mathrm{p}} = -\operatorname{div}\mathbf{P} = -\dfrac{1}{r^2}\dfrac{\partial}{\partial r}\left(P_0\dfrac{r}{a}r^2\right) = -\dfrac{3P_0}{a}$, $\rho_{\mathrm{ps}} = P_0$.

(б) $\mathbf{E}(r) = \begin{cases} -\dfrac{P_0 r}{\varepsilon_0 a}\mathbf{i}_r, r < a \\ 0, r > a \end{cases}$.

(в) $V(r) = \begin{cases} -\dfrac{P_0 a}{2\varepsilon_0}\left(1 - \dfrac{r^2}{a^2}\right), & r < a \\ 0, & r \ge a \end{cases}$.

2. (а) $G = \dfrac{(b^2 - a^2)\pi\sigma_0}{2b}$.

(б) $I = GU$.

(в) $\rho = \operatorname{div}(\varepsilon\mathbf{E}) = -\dfrac{\varepsilon_0 U}{2b^2}\left(1 + \dfrac{3z^2}{2b^2}\right)$.